

1. DATOS IDENTIFICATIVOS DA DISCIPLINA	
CÓDIGO	NON CUBRIR
MATERIA	Historia das artes do espectáculo II
DISCIPLINA	Historia das artes do espectáculo
TITULACIÓN	Grao en Arte Dramática
ESPECIALIDADE	Escenografía
ITINERARIO	
CURSO	3º
CRÉDITOS ECTS	3
CARÁCTER	Obrigatoria
DEPARTAMENTO	Teoría e historia das artes escénicas
CENTRO	ESAD de Galicia
COORDINADOR/A	Roberto Pascual Rodríguez
DOCENTES	Nome e apelidos: Roberto Pascual Horario titorias: http://www.esadgalicia.com/glg/profesorado.php?id=2&tit=Titor%EDas Despacho: Xefatura de estudos Contacto: robertopascual@edu.xunta.es
DESCRIPCIÓN	Estudo das raíces e do desenvolvemento teórico e estético dos diferentes xéneros e estilos do espectáculo, desde unha perspectiva diacrónica e sincrónica e atendendo á especificidade das competencias do perfil profesional do escenógrafo.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Saber achegarse de xeito crítico, tanto por oral como por escrito, a calquera texto histórico, tanto literario coma teórico ou filosófico, sobre as artes do espectáculo.

2. COMPETENCIAS	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS DE GRAO	
T2	Recoller información significativa, analízala, sintetízala e xestionala adecuadamente.
T4	Utilizar eficientemente as tecnoloxías da información e da comunicación.
T7	Utilizar as habilidades comunicativas e a crítica construtiva no traballo en equipo.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos.
T11	Desenvolver na práctica profesional unha ética profesional baseada na apreciación e sensibilidade estética, medioambiental e cara á diversidade.
COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN	
X4	Comunicar, mostrando capacidade suficiente de negociación e organización do traballo en grupo, a integración en contextos culturais diversos e o uso das novas tecnoloxías.
X7	Valorar a Arte Dramática como unha actividade integrada na sociedade e na cultura galegas, coas que comparte obxectivos e retos
X8	Vincular a propia actividade teatral e escénica a outras disciplinas do pensamento científico e humanístico, ás artes en xeral e ao resto de disciplinas teatrais en particular, enriquecendo o exercicio da súa profesión cunha dimensión multidisciplinar.
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DE ESPECIALIDADE	
EE5	Investigar para concibir e fundamentar o proceso creativo persoal, tanto no que se refire á metodoloxía de traballo como á renovación estética.
EE6	Estudar o feito escénico a partir de diferentes métodos e coñecer aspectos básicos na investigación escénica.

3. OBOECTIVOS DA DISCIPLINA	COMPETENCIAS VINCULADAS
1. Comprensión científica do significado e alcance disciplinar da Historia das Artes Escénicas no contexto dos estudos literarios, teatrais, filosóficos e artísticos.	T5, T8, X6, ED5, ED6
2. Adquisición e dominio dos elementos terminolóxicos e conceptuais correspondentes aos núcleos temáticos da disciplina.	T2, T5, T8, X6, ED5, ED6
3. Adquisición e dominio de coñecementos teóricos e dos recursos metodolóxicos para o estudo sistemático das artes do espectáculo na súa historia.	T2, T5, T8, X6, X8, ED5, ED6
4. Adquisición e desenvolvemento de capacidades básicas e técnicas de análise e investigación no marco da disciplina.	T2, T8, T14, X6, ED5, ED6
5. Proxección da disciplina e dos seus aportes científicos, metodolóxicos e profesionais no ámbito da cultura e da creación artística escenográfica.	T8, T14, X7, X8, ED5, ED6
6. Coñecemento do teatro e outras artes do espectáculo con vinculación á Escenografía desde as orixes ata os nosos días.	T2, X6, ED5, ED6
7. Coñecemento específico de nocións básicas da historia do teatro e outras artes escénicas nos contextos máis próximos (Galicia).	X7, ED5, ED6

8. Comprensión e utilización das características do teatro e doutras artes escénicas nas distintas épocas históricas co fin de comprender unha idea de evolución que guía a historia da arte dramática desde os conceptos de ruptura e revolución.	T14, X8, ED5, ED6
--	-------------------

4. CONTIDOS		
TEMAS	SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Historia da danza e das artes do movemento.	1.1. Danzas rituais e profanas na antigüidade. 1.2. Danzas de corte na Idade Media e no Renacemento. 1.3. Nacemento do ballet francés e desenvolvemento. Configuración da escola clásica europea. 1.4. Os ballet rusos de Dhiagilev. A ruptura coa tradición. A eucinética. Dalcoroze. O Loie Fuller. 1.5. As orixes da danza moderna. Conexión entre Europa e os EE.UU. Ruth Saint-Denis, Doris Humphrey, Rudolf von Laban. 1.6. O teatro danza de Pina Bausch. 1.6. A danza contemporánea e as novas tendencias. Mary Wigman, Martha Graham, Kurty Jooss, Alwin Kikolais, Maurice Béjart, Merce Cunningham, etc. 1.7. O mimo corporal. Etienne Decroux. 1.8. A máscara neutra de Lecoq. 1.9. Debureau e a pantomima moderna. 1.10. O mimo expresivo de Adam Darius.	1
2. Evolución do espectáculo multimedia.	2.1. O teatro dixital. 2.2. Historia do teatro radiofónico. 2.3. Hibridación, hipertextualidade e retórica da imaxe no teatro contemporáneo.	5
3. Os modelos orientais: artes escénicas no Xapón e India e influencia no teatro occidental.	3.1. O teatro noh: orixes, máscaras, movementos, música, concepto de horizontalidade e baleiro. 3.2. A teatralidade do kabuki: as mie, a maquillaxe, perrucas e indumentaria, o edificio e a escena. 3.3. O bunraku: orixe, os movementos, a esaxeración, características estéticas dos bonecos. 3.4. O kathakali: exercicios dos ollos, os xestos das mans, movemento e expresión do rostro.	5
4. A posta en escena moderna e os grandes paradigmas da historia da Interpretación.	4.1. A dirección de escena moderna: Meiningen, Chronegk e Antoine. 4.2. Os teatros da arte. Stanislavski. 4.3. A biomecánica de Meierhold. 4.4. A antificción e a crueldade artaudiana. 4.5. Teatralidade e marxismo: as achegas técnicas de Piscator e o teatro épico de Brecht. 4.6. Grotowski e o teatro ritual. A antropoloxía teatral de Barba. 4.7. O teatro foro de Augusto Boal. 4.8. O Living Theatre. Happenings e performances. O posdrama.	6
TOTAL SESIÓNS		40

5. PLANIFICACIÓN DOCENTE			
Actividade / Número de horas	Presencial (horas)	Non presencial (horas)	Total
Exposición maxistral	65		65
Exposición traballo	30mins.	1	1h 30
Comentarios de textos, fotografías, videos	4	2	6
Estudo persoal, lecturas complementarias e obrigatorias		40	40
Debate colectivo na aula	12		12
Tutorías individuais	3		3
Actividades de avaliación. Exames e traballo	2	20	22
Actividades de avaliación. Revisión (opcional)	30 mins		30 mins

6. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍAS DE ENSINANZA E APRENDIZAXE	
Actividades	Descrición
Exposición maxistral	Exposición por parte do docente dos contidos sobre a materia obxecto

	de estudo, bases teóricas e/ou directrices de traballo e aspectos básicos para o debate co fin de fornecer na aula e directamente os contidos conceptuais mínimos da disciplina.
Exposición traballo	Exposición individual de traballos, prevista para as últimas sesións de clase
Comentarios de textos, fotografías, vídeos	Exercicio escrito de análise e crítica de distintos documentos históricos ou teóricos referidos aos contidos da materia.
Estudo persoal, lecturas complementarias e obrigatorias	Traballo persoal do estudante para a fixación dos contados co fin da súa demostración de coñecementos ou da súa demostración de excelencia nas distintas probas. Trátase do traballo de estudo dos contidos fornecidos na aula, así como a lectura de textos obrigatorios e o acceso a distintos materiais recomendados polo docente.
Debate colectivo na aula	A partir dun contido ou contidos concretos, o docente propondrá cuestións para o debate que, puntualmente, poderían contemplar a posibilidade de que unha sesión ou parte de sesión consista na busca de materiais na biblioteca para a xustificación das posicións no debate.
Tutorías individuais	Visita de cada alumno ao docente co fin de realizar un seguemento da súa implicación coa materia.
Actividades de avaliación	Exame escrito ao final da materia e un traballo de 10 páxinas que se exporá en clase.

7. FERRAMENTAS DA AVALIACIÓN		
7.1 Avaliación ordinaria		
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Exame da materia en febreiro. quen non supere esa proba ou desexe aumentar a nota, terá aínda a opción do exame final na convocatoria ordinaria de febreiro. Os exames da materia responderán ao seguinte modelo: a) Texto/Imaxe correspondente a algún dos momentos históricos contemplados neste Programa con dúas preguntas nas que, a partir do texto/imaxe, o estudante poida demostrar a súa adquisición de competencias mínimas esixidas e a súa consecución dos obxectivos. b) Unha ou dúas preguntas tipo tema. c) Conceptos para definir.	T2, T8, X6, ED6	70%
Con carácter obrigatorio, tódolos alumnos deben realizar UN traballo sobre un escenógrafo contemporáneo. O traballo deberá ser exposto en clase. Deberá ser entregado con antelación á exposición (antes das vacacións de nadal) e terá 10 páxinas.	T2, T5, T8, T14, X7, X8, ED5	25%
Participación activa nas actividades de aula (debates, comentarios de textos, etc.) tanto de carácter individual coma de grupo.	T8, T14, X7, X8, ED5, ED6	5%
<i>Amnistía ortográfica:</i> Prégase atención á redacción e ás faltas de ortografía nas probas e traballos, pois poden rebaixar a nota en 0,05 puntos por falta en casos de exceso, puntuación que será devolta se o alumno demostra ter superado o problema en probas sucesivas.		
<i>Política antiplaxio:</i> Calquera copia ou paráfrase directa de traballos publicados en calquera soporte (fundamentalmente internet) implicará un suspenso automático, só recuperábel nas convocatorias ordinaria e/ou extraordinaria.		
Aqueles estudantes que non teñan superada algunha das probas necesarias para aprobar a materia, deberán: 1/ Realizar un exame na data e hora da convocatoria ordinaria de febreiro (vid. as características do exame no punto anterior); ou 2/ Demostrar, a través da realización dalgunha proba específica ou da repetición dalgún dos traballos non entregados/non superados que o/a alumno/a está en disposición de acadar as competencias non superadas. Será a docente quen decida cal das dúas opcións é a idónea para cada caso, optándose pola segunda sempre que a ausencia a clase non exceda o 20% e sempre que estea superado, polo menos, o 50% das probas.	T2, T5, T8, T14, X6, X7, X8, ED5, ED6	100%
7.2. Avaliación extraordinaria		
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
A avaliación na convocatoria extraordinaria de xullo consistirá nun exame arredor de CALQUERA dos contidos aos que se refire o temario. O exame constará de: 1. Un comentario dun texto sobre calquera dos aspectos contidos no temario.	T2, T5, T8, T14, X6, X7, X8, ED5, ED6	100%

2. Dous temas a desenvolver desde unha perspectiva crítico-histórica. 3. A definición de conceptos e termos da historia teatral explicados no temario. Quen non supere a avaliación ordinaria terá necesariamente que realizar este exame. Non hai opción a avaliar partes da materia por separado en xullo nin se gardará ningunha nota obtida durante a avaliación continua ou na convocatoria ordinaria de febreiro.		
7.3 Avaliación específica para alumnado sen avaliación continua / ordinaria / extraordinaria		
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Aqueles estudantes que perdan o dereito á avaliación continua por ausentarse a máis dun 10% das horas da materia deberán: 1/ Realizar un exame na data e hora da convocatoria ordinaria de febreiro (vid. as características do exame no punto anterior); ou 2/ Demostrar, a través da realización dalgunha proba específica ou da repetición dalgún dos traballos non entregados/non superados que o/a alumno/a está en disposición de acadar as competencias non superadas. Será a docente quen decida cal das dúas opcións é a idónea para cada caso, optándose pola segunda sempre que a ausencia a clase non exceda o 20% e sempre que estea superado, polo menos, o 50% das probas.	T2, T5, T8, T14, X6, X7, X8, ED5	100%

8. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E OUTROS RECURSOS

Referencias básicas

- Álvarez Barrientos, Joaquín (1988) "Desarrollo del teatro popular a finales del siglo XVIII", en *Actas de las jornadas sobre teatro popular en España*, ÁLVAREZ BARRIENTOS, J.; CEA GUTIERREZ, A., (eds.), Madrid, C.S.I.C., pp.215-225
- Andioc, René (1987), *Teatro y Sociedad en el Madrid del siglo XVIII*, Madrid, Castalia.
- Asensio, Eugenio (1971), *Itinerario del entremés*, Madrid, Gredos.
- Ballesteros, Antonio (2010) "Esbozo de una historia del teatro de la inquietante extrañeza". En ADE, 131, xullo-agosto 2010.
- Bertold, M. (1974) *Historia social del teatro*, Madrid, Ediciones Guadarrama.
- Blasco, J.; Caldera, E.; Álvarez Barrientos, J.; De la Fuente, R. (1992), *Hagiografía popular y comedias de santos*, Madrid, Ediciones Júcar.
- Boucher, François (1967) *Historia del traje en Occidente. Desde la antigüedad hasta nuestros días*, Barcelona, Montaner y Simón.
- Caro Baroja, Julio (1974) *Teatro popular y magia*, Madrid, Revista de Occidente.
- Díez Borque, J. M^a (Dir.) (1985) *Teatro y Fiesta en el Barroco*, Sevilla, Ediciones del Serbal.
- (1988) *Historia del teatro en España*, vols. I y II, Madrid, Taurus.
- García Barrientos, José Luis (dir.) (2007): *Análisis de la dramaturgia. Nueve obras y un método*. Madrid: Fundamentos.
- Hermenegildo, A. (1994) *El Teatro del Siglo XVI*, Madrid, Ediciones Júcar.
- Hormigón, Juan Antonio (2002): *Trabajo dramático y puesta en escena*. 2 vols. Madrid: ADE.
- Huerta Calvo, J. (1995) *El nuevo mundo de la risa*. Estudios sobre el teatro breve y la comicidad en los siglos de oro, Palma de Mallorca, Olañeta.
- Huerta Calvo, Javier [dir.] (2003) *Historia del teatro español*. Madrid: Gredos.
- Irvin, Polly (2003): *Directores*. Barcelona: Océano.
- Laver, James (1997), *Breve historia del traje y la moda*, Madrid, Cátedra.
- MacGowan, Kenneth & Melnitz, William (2003) *Las edades de oro del teatro*. Madrid: FCE.
- Marinis, Marco de (1988) *El nuevo teatro, 1947-1970*. Barcelona: Paidós.
- Nicoll, Allardyce (1964) *Historia del teatro mundial*. Madrid: Aguilar.
- Oerhlein, Joseph (1993) *El actor en el teatro español del Siglo de Oro*, Madrid, Castalia.
- Oliva, César & Torres Monreal, Francisco (2005) *Historia básica del arte escénico*. Madrid: Cátedra.
- Ruano de la Haza, José María (2000) *La puesta en escena en los teatros comerciales del siglo de oro*, Madrid, Castalia.
- Sánchez, José Antonio [ed.] (1999) *La escena moderna*. Madrid: Akal.
- Savarese, Nicola (1992) *Teatro e spettacolo fra Oriente e Occidente*, Bari, Laterza.
- Tato Fontañá, Laura (1999) *Historia do teatro galego. Das orixes a 1936*, Vigo, A Nosa Terra.
- Turner, Victor, *El proceso ritual*, Madrid, Taurus, 1988
- Veinstein, André (1962): *La puesta en escena. Teoría y práctica del teatro*. Buenos Aires: Compañía General Fabril Editora.
- Vieites, Manuel F. (2005) *Historia do teatro galego. Unha lectura escénica*. Santiago: Xunta de Galicia.
- Wellwarth, George E., *Teatro de protesta y paradoja*, Madrid, Alianza Editorial, 1974

E

Referencias complementarias

Surgers, Anne (2008) *Teatro occidental. Unha historia desde a escenografía*. Vigo: Galaxia.
Vieites, Manuel F. [coord.] (2008) *Cento vinte e cinco anos de teatro en galego*. Vigo: Galaxia - ESAD

9. OBSERVACIÓNS

Esta Guía Docente pode verse modificada nalgún punto en virtude do desenvolvemento da docencia e os seus imprevistos, a criterio do docente ou do Departamento de Teoría e Historia das Artes Escénicas e sempre avisando o alumnado dos parámetros de mudanza con antelación e con argumentos xustificadas.